

Sygn. akt II Ca 353/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Puchalska (spr.)
Sędziowie:	SSO Bogdan Łaskiewicz SSR del. Adam Czech
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa K. R.

przeciwko P. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 30 stycznia 2013 r. sygn. akt XI C 1364/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Powódka K. R. domagała się zasądzenia od P. R. kwoty 30.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa prawnego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazała, że w marcu 2011r. udzieliła pozwanemu pożyczki w wysokości 43.900 zł. W związku z tym wycofała środki finansowe złożone na lokatach, a nadto część pieniędzy uzyskała od ojca J. B.. Pozwany otrzymał wskazaną kwotę pożyczki, ale zwrócił jedynie 13.900 zł. Pozostałej części pożyczki nie zwrócił powódce, pomimo kierowania do niego wezwań do zapłaty.

Pozwany P. R. domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaprzeczał, aby zawierał z powódką umowę pożyczki

i aby otrzymał od niej z tego tytułu albo innego tytułu jakiegokolwiek środka. Odwołując się do treści art. 720 § 2 k.c. pozwany wskazał, że umowa, na zawarcie której powołuje się powódka, powinna być stwierdzona pismem, a powódka nie przedstawiła umowy na piśmie. Zastrzeżenie formy pisemnej bez rygору nieważności ma zaś ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze świadków, ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Pozwany nie wyrażał zgody na przeprowadzenie takich dowodów w niniejszym procesie.

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2013 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 30.000 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym liczonymi od tej kwoty od dnia 5 lipca 2012r. do dnia zapłaty. Jednocześnie zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.917 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego. Nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Białymstoku) kwotę 125,26 zł tytułem brakujących wydatków związanych ze stawiennictwem świadka na rozprawie.

Sąd I instancji ustalił, iż powódka K. R. i pozwany P. R. pozostawali w związku małżeńskim od dnia 6 sierpnia 2011r. do dnia 7 maja 2012r., kiedy to wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku I Wydział Cywilny wydanym w sprawie sygn. akt I C 549/12 ich małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód – bez orzekania o winie stron za rozkład pożycia.

Przed zawarciem związku małżeńskiego powódka w dniach 2 marca 2011r. i 22 marca 2011r. podjęła z własnego rachunku bankowego prowadzonego w (...) SA Oddział w B. kwoty odpowiednio 10.000 zł i 11.600 zł. Pieniądze te w tych samych datach przekazała pozwanemu, wówczas swojemu narzeczonemu, na zakup motocykli sprowadzonych z USA celem ich dalszej odsprzedaży. Przekazanie miało miejsce w Oddziale (...) SA w B. przy ul. (...), niezwłocznie po pobraniu pieniędzy z rachunku. Nadto w okresie do czerwca 2011r. (przed zawarciem związku małżeńskiego z pozwanym) powódka otrzymała od swojego ojca J. B. kwotę ok. 20.000 zł, którą także przekazała pozwanemu jako pożyczkę na zakup motocykli sprowadzanych z zagranicy. Pożyczka przekazywana była częściami, przy czym ostatnia część pieniędzy została przekazana przez powódkę pozwanemu w czerwcu 2011r. Zwrot całej kwoty pożyczki przez pozwanego miał nastąpić w terminie 6 miesięcy, tj. najpóźniej do dnia 31 grudnia 2011r. Z pożyczonej przez powódkę kwoty 41.600 zł pozwany zwrócił jej na przełomie grudnia 2011r. i stycznia 2012r. kwotę 10.900 zł. Pozostałej kwoty pomimo wezwań do zapłaty pozwany nie zwrócił.

Sąd I instancji mając na uwadze treść art. 720 § 2 k.c. oraz art. 74 § 1 i 2 k.c. stwierdził, że fakt zawarcia umowy pożyczki między stronami został uprawdopodobniony przez powódkę za pomocą wyciągu z konta bankowego, z którego wynika, iż w określonych datach powódka pobrała z niego łącznie kwotę 21.600 zł oraz za pomocą dwóch wezwań do zapłaty kwoty 30.000 zł z tytułu pożyczki udzielonej pozwanemu z majątku osobistego. Zdaniem Sądu Rejonowego dokumenty te spełniają przesłanki określone w art. 74 § 2 k.c., co umożliwiało dopuszczenie dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron.

Sąd I instancji wskazał, iż z zeznań powódki wynikało, że w marcu 2011r. między nią a pozwanym jako wówczas jej narzeczonym zawarta została ustna umowa pożyczki kwoty 43.900 zł. Pożyczka ta została udzielona w celu zakupu przez pozwanego motocykli i następnie dalszej ich odsprzedaży z zyskiem. Termin jej zwrotu został określony na sześć miesięcy. Środki na pożyczkę pochodziły z lokaty bankowej posiadanej przez powódkę (kwota 21.600 zł), zaś pozostałe środki w wysokości ok. 20.000 zł powódka otrzymała od swojego ojca J. B. w formie pożyczki. W grudniu 2011r. pozwany zwrócił powódce kwotę 10.900 zł, zaś pozostałą kwotę miał zwrócić w terminie 3-4 miesięcy liczonych od tego czasu. Sąd Rejonowy podkreślił, iż zeznania powódki mają potwierdzenie w treści wyciągu z rachunku bankowego prowadzonego na rzecz powódki przez (...) SA Oddział w B., z którego wynika, że w dniach 2 marca 2011r. i 22 marca 2011r. powódka podjęła z tego rachunku kwoty odpowiednio 10.000 zł i 11.600 zł. Jednocześnie z zeznań świadka E. K., pracownika Oddziału tegoż Banku, wynikało, że w 2010-2011r. powódka likwidowała lokaty posiadane w tym Banku, a uzyskane w ten sposób środki powódka zamierzała pożyczyć swojemu chłopakowi na rozwinięcie biznesu. Świadek rozpoznała pozwanego jako tego mężczyznę, który wraz z powódką był obecny w czasie dwóch wizyt w Banku. Świadek widziała też, jak jeszcze w Banku powódka przekazała pozwanemu pobrane z rachunku bankowego kwoty. Zeznania

powódki w zakresie faktu udzielenia przez nią pożyczki pozwanemu, jej celu i wysokości pożyczonej kwoty korelowały także z zeznaniami świadków B. M., A. M., M. U. i U. K.. Świadkowie B. M. i M. U. były obecne wraz z powódką na jej spotkaniu z pozwanym w grudniu 2011r./styczniu 2012r. w mieszkaniu zajmowanym przez powódkę przy ul. (...) w B.. Z ich zeznań wynikało, że doszło wówczas do przekazania przez pozwanego powódce kwoty 10.900 zł tytułem zwrotu pożyczki. Jednocześnie w czasie spotkania pozwany deklarował, że pozostałą kwotę 30.000 zł odda powódce później. Również A. M. potwierdziła, że doszło do spotkania stron celem przekazania powódce przez pozwanego kwoty 10.900 zł. Z zeznań świadków B. M., A. M., M. U. i U. K. wynikało ponadto, że sytuacja finansowa powódki, w tym przed zawarciem związku małżeńskiego z pozwanym, była dobra. Powódka otrzymywała wsparcie finansowe od swoich rodziców, miała także założone lokaty bankowe, pracowała m. in. jako wykładowca na Politechnice B.. Natomiast świadek J. B. potwierdził, że przekazał powódce kwotę 20.000 zł, a ona kwotę tę pożyczyla pozwanemu na zakup motocykli celem ich dalszej odsprzedaży. Świadek miał też wiedzę, że powódka zlikwidowała założone na jej rzecz przez rodziców lokaty i uzyskane środki przekazała pozwanemu na ww. cel.

Sąd Rejonowy uznał zeznania ww. świadków za wiarygodne. Wskazał, że wersję powódki dodatkowo wspierają okoliczności wynikające z nagrania przedstawionego przez powódkę przy piśmie z dnia 12 września 2012r. Pozwany przyznał w trakcie tej rozmowy, że odda pieniądze powódce „kiedy motory już pójdą w ludzi”.

Zdaniem Sądu I instancji dowody przedstawione przez pozwanego nie były wystarczające, aby podważyć skutecznie okoliczności wynikające z dowodów przeprowadzonych na wniosek powódki. Jednocześnie pozwany, odnośnie złożonego przez powódkę nagrania rozmowy stron przyznał, że taka rozmowa miała miejsce, choć podnosił, że jej kontekst był odmienny. Sąd Rejonowy miał na uwadze, że okoliczności zbieżne ze wskazywanymi przez pozwanego odnośnie jego sytuacji majątkowej wynikały z zeznań ojca pozwanego S. R., zgodnie z którymi pozwany kupił motory za własne pieniądze oraz że nie miał powodu, aby pożyczać pieniądze od powódki. Z zeznań tego świadka wynikało, że to powódka była tą stroną, która nie dysponowała pieniędzmi, w przeciwieństwie do pozwanego dobrze sytuowanego. Sąd I instancji w oparciu o pozostały materiał dowodowy stwierdził jednak, iż powódka posiadała dość znaczną kwotę pieniędzy zgromadzoną na lokacie. Słuchane w charakterze świadków jej znajome potwierdziły, że powódka przed zawarciem związku małżeńskiego z pozwanym znajdowała się w dobrej sytuacji finansowej, otrzymywała wsparcie od rodziców i zarabiała. Sąd I instancji wskazał, iż pozwany w rozmowie z powódką odtworzonej na rozprawie sam przyznawał, że nie ma pieniędzy, w tym, aby zwrócić je powódce. Na podstawie analizy wyciągu z rachunku bankowego prowadzonego na nazwisko świadka S. R. Sąd I instancji ustalił, że w okresie od 11 lutego do 3 marca 2011r. odnotowane zostały wypłaty w łącznej kwocie 6.250 USD dokonane przez pozwanego. Dokument ten potwierdza jednak tylko sam fakt wypłat przez pozwanego określonych kwot w określonych datach.

Z tych przyczyn Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo. O odsetkach orzekł w myśl art. 481 § 1 i 2 k.c., tj. od dnia wniesienia pozwu, gdyż na dzień 5 lipca 2012r. pozwany pozostawał w opóźnieniu. O kosztach procesu orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją pozwany zarzucając mu:

1) **obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 74 § 2 k.c. w zw. z art. 74 § 1 i art. 720 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię pojęcia „uprawdopodobnienie” faktu zawarcia pomiędzy stronami czynności prawnej za pomocą pisma wyrażające się w przyjęciu przez Sąd, że powódka przedkładając wyciąg z rachunku bankowego uprawdopodobniła zawarcie umowy pożyczki z pozwanym, co skutkowało dopuszczeniem przez sąd dowodu z zeznań świadków oraz dowodu z przesłuchania stron na fakt dokonania tej czynności prawnej, podczas gdy przedłożony przez powódkę wydruk z rachunku bankowego wskazuje jedynie na wypłatę przez powódkę określonych środków finansowych w marcu 2011 roku w związku z tym nawet pośrednio nie wskazuje na zawarcie pomiędzy stronami umowy pożyczki, a zatem nie może stanowić początku dowodu w rozumieniu art. 74 § 2 k.c.;**

2) **naruszenie przepisów prawa procesowego, które miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, mianowicie art. 207 § 6 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodu z zeznań świadka E. K. oraz dowodu**

z odtworzenia nagrania audio znajdującego się na przedłożonej przez powódkę płycie CD wraz ze stenogramem pomimo, iż przedmiotowe wnioski dowodowe były spóźnione i jako takie powinny być pominięte, tym bardziej, że ich uwzględnienie spowodowało zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a strona powodowa nie wykazała, że nie zgłosiła wskazanych wniosków w pozwie bez własnej winy albo też, że miały miejsce inne wyjątkowe okoliczności uzasadniające ich uwzględnienie.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm prawem przepisanych.

SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne. Aprobuje również ocenę prawną dokonaną przez Sąd I instancji za wyjątkiem tego, iż wezwania do zapłaty załączone do pozwu stanowią początek dowodu na piśmie w rozumieniu art. 74 § 2 k.c. Podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego i prawa procesowego, są chybione.

Z art. 720 § 2 k.c. wynika, że niezachowanie wymaganej tym przepisem formy pisemnej dla umowy pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, ma ten skutek, że sama ta czynność prawna jest ważna, a ustawodawca nakazuje stosować tylko ograniczenia dowodowe określone w art. 74 § 1 k.c. Jednakże wymienione tym przepisem ograniczenia dowodowe nie znajdują zastosowania w razie zaistnienia przesłanek wymienionych w art. 74 § 2 k.c. (zob. wyrok SN z dnia 17.11.2000r., V CKN 141/00, LEX nr 515423). Zgodnie z treścią tego przepisu dowód ze świadków lub dowód z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma. Wbrew twierdzeniom skarżącego taka sytuacja zaistniała w rozpoznawanej sprawie.

W orzecnictwie i literaturze przedmiotu zgodnie wskazuje się, że tzw. początkiem dowodu na piśmie może być każdy dokument, którego treść bezpośrednio lub pośrednio wskazuje na fakt dokonania czynności prawnej. Taki dokument może być sporządzony przez kogokolwiek. Co istotne, tzw. początek dowodu na piśmie nie musi stwierdzać spornego faktu (tu: zawarcia umowy pożyczki), lecz musi stanowić podstawę uzasadniającą prawdopodobieństwo, że fakt, który ma być dowiedziony, rzeczywiście się wydarzył (zob. Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I, pod red. K. Pietrzykowskiego, wyd. C.H.BECK Warszawa 1997, s. 210). Jako przykład początku dowodu na piśmie wskazuje się między innymi zaświadczenie z banku, czy też nawet prywatne notatki powoda udostępnione sądowi (zob. wyrok SN z dnia 29.09. (...), II CK 527/03, LEX nr 174143).

Jak trafnie przyjął Sąd I instancji, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy za taki początek dowodu na piśmie mogą zostać uznane wyciągi z rachunku bankowego powódki prowadzonego w (...) SA Oddział w B.. Z dokumentów tych wynika, że w marcu 2011 roku powódka wypłaciła z rachunku bankowego kwotę 10.000 złotych i 11.600 złotych. Wprawdzie kwoty tych wypłat nie odpowiadają całej kwocie pożyczki udzielonej przez powódkę pozwanemu, niemniej jednak wydruki te w sposób dostateczny uprawdopodobniają fakt zawarcia między stronami umowy pożyczki. W konsekwencji zarówno fakt dokonania samej czynności prawnej, jak też przedmiot tej umowy, czyli w okolicznościach niniejszej sprawy suma udzielonej pożyczki i termin zwrotu pożyczonych pieniędzy, mógł być dowodzony za pomocą innych środków dowodowych, w tym za pomocą zeznań świadków i przesłuchania stron.

W ocenie Sądu Okręgowego za pismo uprawdopodobniające fakt zawarcia umowy pożyczki nie mogły zostać uznane przedsądowe wezwania do zapłaty złożone do akt sprawy, gdyż początek dowodu na piśmie musi odnosić się do okresu, w którym dana czynność prawna została dokonana i kiedy nie wchodzi w grę sporządzenie pisma przez zainteresowanego dopiero na potrzeby sporu.

W tym stanie rzeczy zarzut naruszenia art. 74 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 720 § 2 k.c. należało uznać za chybiony, gdyż istniały podstawy do przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron.

Równie bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 207 § 6 k.p.c. polegający na spóźnionym, zdaniem skarżącego, dopuszczeniu dowodów z nagrania audio znajdującego się na płycie CD złożonej do akt sprawy oraz z zeznań świadka E. K..

Należy mieć na uwadze, że pozwany do chwili złożenia odpowiedzi na pozew nie kwestionował faktu zawarcia umowy pożyczki. Do takiego wniosku prowadzi analiza nagrania audio rozmowy między stronami, jaka miała miejsce w dniu 01 kwietnia 2012 roku w czasie wizyty pozwanego w domu powódki, które to nagranie na płycie CD zostało złożone do akt sprawy. Z nagrania wynika, że okoliczność udzielenia pozwanemu pożyczki przez powódkę nie była wówczas sporna, a pozwany jedynie twierdził, że nie ma z czego zwrócić pożyczonych pieniędzy. Powódka na datę wystąpienia z powództwem nie miała zatem uzasadnionych podstaw, by uważać, że w postępowaniu sądowym pozwany będzie podważał fakt zawarcia umowy pożyczki. Wobec powyższego dopiero po złożeniu odpowiedzi na pozew powstała potrzeba zgłoszenia nowych dowodów, w tym dowodu z nagrania rozmowy między stronami. W konsekwencji dowód ten nie jest spóźniony.

Nie można przy tym tracić z pola widzenia, że na rozprawie w dniu 31 października 2012 roku określono stronom 14-dniowy termin na złożenie ostatecznych wniosków dowodowych pod rygorem ich oddalenia na dalszym etapie postępowania. Z tego należy wnosić, iż Sąd I instancji stwierdził potrzebę dalszego prowadzenia postępowania dowodowego. Strony zgłosiły wnioski dowodowe w określonym terminie, wobec czego co do tych dowodów rygor z art. 207 § 6 k.p.c. nie ma zastosowania. Ocenie podlegała natomiast okoliczność, czy nie naruszono zasady równego traktowania stron. Zdaniem Sądu Okręgowego obie strony procesu były traktowane tak samo pod względem możliwości zgłoszenia wniosków dowodowych. Termin na zgłoszenie ostatecznych wniosków dowodowych został określony obu stronom i obie strony procesu skorzystały z tej możliwości. Mianowicie powódka zgłosiła między innymi dowód z zeznań świadka E. K., zaś pozwany zgłosił dowód z zeznań świadka S. R. i oba te dowody zostały przeprowadzone.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego. Przeprowadził selekcję dowodów poprzez wskazanie, które zeznania świadków i z jakich przyczyn są w jego ocenie wiarygodne, a których tego przymiotu należy pozbawić i na podstawie prawidłowo przeprowadzonej analizy dowodów wyciągnął trafne wnioski. Mianowicie Sąd I instancji słusznie uznał, iż między stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki oraz że pozwany zwrócił powódce jedynie część pożyczonych pieniędzy, co uzasadniało uwzględnienie powództwa w całości.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c., jak w sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., zaś ich wysokość ustalono w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490 j.t.).